

HoGent

HoGent

MENS
EN
WELZIJN

Hoe kan de ontwikkeling van ervaringswerk en -kennis een participatieve jeugdhulp versterken?

Tijs Van Steenberghe, vakgroep sociaal werk, expertisecentrum Quality of Life

Jessica De Maeyer, vakgroep orthopedagogiek, expertisecentrum Quality of Life

Didier Reynaert, vakgroep sociaal werk, expertisecentrum Quality of Life

Griet Roets, vakgroep sociaal werk en sociale pedagogiek, UGent

De basis voor het verhaal van vandaag

- PWO project binnen facultair expertisecentrum Quality of Life
- Toenemende praktijken met ervaringswerkers
- Beleidsaandacht voor ervaringsdeskundigheid
 - Verslavingszorg
 - GGZ
 - Jeugdhulp
- Vermaatschappelijking van de zorg:
 - Krachtgericht & (actieve) partnerschappen in de hulpverlening
 - Streven naar inclusief burgerschap
 - Diverse spanningsvelden en uitdagingen
- Verschillende uitdagingen
 - Impact ervaringskennis op verschillende niveaus
 - Instrumentalisering ED
 - Ongelijke machtsverhoudingen
 - Gedeeld eigenaarschap / verantwoordelijkheid
 - De noodzaak van co-creatie van kennis in relatie tot kwaliteitsvolle hulpverlening

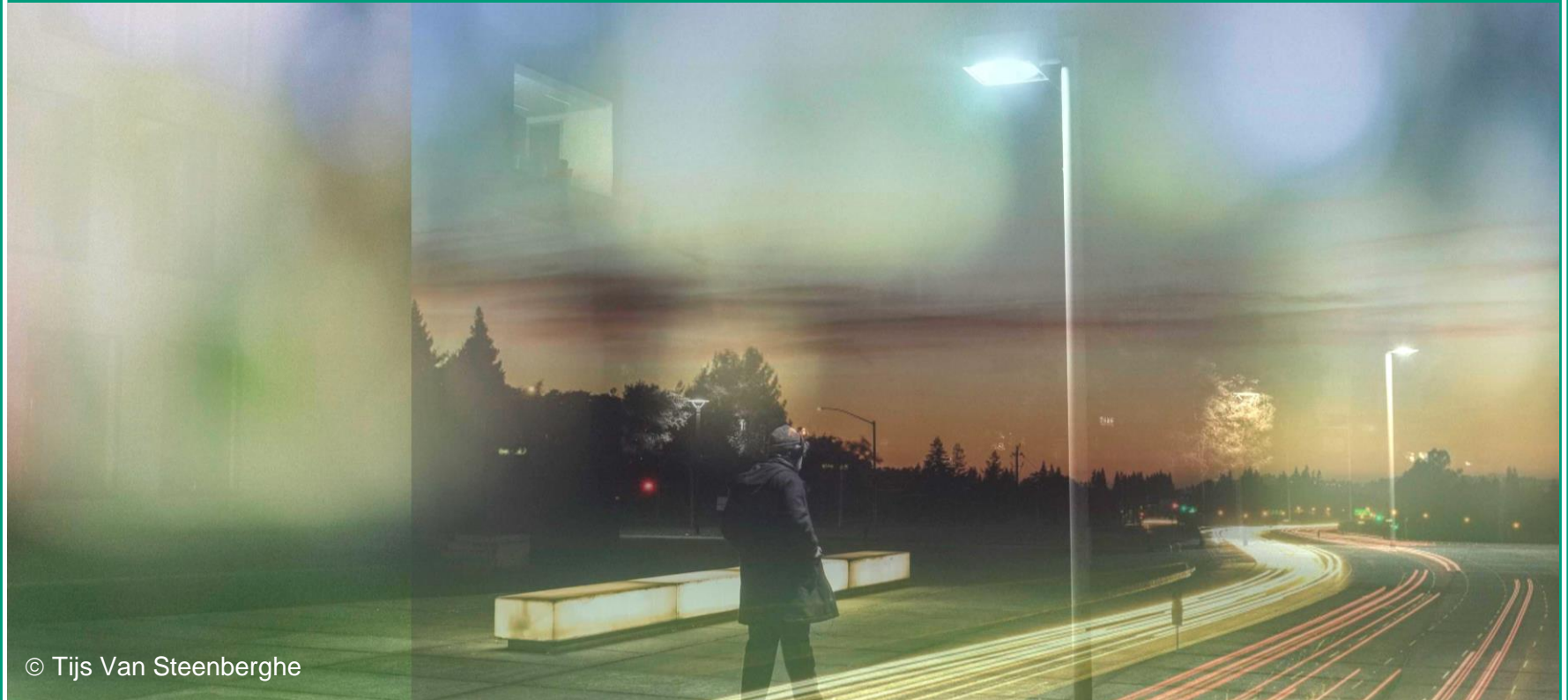
Co-creatie in beeld

- Hoe verhoudt ervaringskennis van mensen in maatschappelijk kwetsbare leefsituaties zich tot professionele kennis en wetenschappelijke kennis?
- Hoe kunnen professionele-, wetenschappelijke- en ervaringskennis elkaar versterken in de dagelijkse praktijk?

Een overzicht

- Wat is ervaringskennis en ervaringswerk?
- Waar liggen uitdagingen voor de jeugdhulp in het realiseren van participatie?
- Hoe kan het ontwikkelen van ervaringswerk van betekenis zijn voor een participatieve jeugdhulp?

Wat is ervaringskennis en ervaringswerk?

© Tijs Van Steenberghe

HoGent

Wat is ervaringskennis en ervaringswerk?

- Ervaring \neq ervaringskennis
- Ervaringskennis groeit uit persoonlijke & doorleefde (herstel) ervaringen met maatschappelijke kwetsbare situaties, hulp-, zorg- en dienstverlening en/of maatschappelijke reacties hierop.
- Cruciaal is het collectiviseren en analyseren van de eigen ervaringen in relatie tot:
 - Andere ervaringen
 - De contexten waar ze tot uiting komen
 - Andere referentiekaders

Wat is ervaringskennis en ervaringswerk?

- Wat is de eigenheid van ervaringskennis in het kader van de jeugdhulp?
 - Meer dan ervaring met de jeugdhulp als zorgaanbod
 - Een diversiteit van maatschappelijk kwetsbare leefsituaties
 - Concrete levensverhalen
 - De verhouding tussen leven in een maatschappelijk kwetsbare leefsituatie, het eigen levensverhaal en maatschappelijke structuren/processen

Wat is ervaringskennis en ervaringswerk?

- Ervaringswerkers zijn mensen die (verondersteld worden) hun collectieve ervaringskennis inzetten om deze over te dragen aan anderen of bij te dragen aan de ondersteuning van mensen in maatschappelijk kwetsbare leefsituaties.
- Ervaringswerk zien we als concrete (gedeelde) praktijken waar ervaringswerkers aan de slag gaan. Het zijn praktijken waar ervaringskennis expliciet een plaats krijgt in de realisatie van zorg-, hulp- en dienstverlening.

Hoe is ervaringswerk ontstaan en wat is het doel van ervaringswerk ?

- Historische analyse overheen domein van armoede, verslavingszorg en GGZ
- Drie logica's en één centraal spanningsveld
 - Kritiek op professionele hulpverlening
 - Het verbeteren van maatschappelijke omstandigheden
 - Het erkennen van het burgerschap van mensen in maatschappelijk kwetsbare leefsituaties

Hoe is ervaringswerk ontstaan en wat is het doel van ervaringswerk ?

- Centraal spanningsveld:
 - Het balanceren op het streven naar (betere) zorg-, hulp- en dienstverlening en het realiseren van maatschappelijke verandering
 - Telkens context- en tijdsgebonden
 - Van betekenis voor de maatschappelijke positie van ervaringswerkers zelf en de mensen in maatschappelijk kwetsbare leefsituaties
 - Cruciaal is het blijvend verbinden van dagdagelijkse praktijken van zorg met ruimere vraagstukken over die zorg en maatschappelijke structuren.

Waar liggen uitdagingen voor de jeugdhulp in het realiseren van participatie?

© Tijs Van Steenberghe

HoGent

Waar liggen uitdagingen voor de jeugdhulp in het realiseren van participatie?

- Participatie heeft fundamenteel te maken met de realisatie van een grotere sociale gelijkheid in de sociale verhoudingen
- Een mix van logica's van participatie
 - Op diverse manieren ingevuld en 'misbruikt'
 - Instrumentele en democratische benadering
- Diverse niveaus
 - De hulpverleningsrelatie
 - Hoe realiseren we het recht op inspraak in wat mensen aanbelangt?
 - Niveau van de voorzieningen
 - Hoe realiseren we een toegankelijk en betekenisvol aanbod?
 - Beleidsparticipatie
 - In welke mate worden minderjarigen en ouders betrokken als volwaardige partners?

Waar liggen uitdagingen voor de jeugdhulp in het realiseren van participatie?

- **Beleidsparticipatie**
 - Wie kan op welk moment participeren en binnen welke structuren?
 - Wie bepaalt wat er op de agenda komt en op welke manieren er wordt gewerkt?
- **Cliëntvertegenwoordiging**
 - Vertegenwoordiging van een stem \leftrightarrow inclusie van perspectieven
 - Wat is de wezenlijke impact?

Waar liggen uitdagingen voor de jeugdhulp in het realiseren van participatie?

→ Participatie als middel, doel, uitgangspunt?

→ Visies op burgerschap?

→ Hoe verbinden we de ontwikkeling van ervaringswerk met de diverse niveaus?

Hoe kan het ontwikkelen van ervaringswerk van betekenis zijn voor een participatieve jeugdhulp?

© Tijs Van Steenberghe

HoGent

Hoe kan het ontwikkelen van ervaringswerk van betekenis zijn voor een participatieve jeugdhulp?

- Betekenisgeving/leefwereld van kinderen, jongeren en hun ouders meer centraal
 - Hulp-, zorg- en dienstverlening die nauwer aansluit bij de leefwereld van mensen
 - Blijvend bevragen van logica's van het eigen aanbod
 - In beeld houden van ruimere maatschappelijke processen en zoeken naar verandering
- Complementariteit in kennisconstructie over:
 - Hoe minderjarigen en hun gezinnen effectief participeren en hoe we als samenleving daar aansluiting bij kunnen vinden
 - Wat nodig is om een menswaardig bestaan te realiseren

Hoe kan het ontwikkelen van ervaringswerk van betekenis zijn voor een participatieve jeugdhulp?

- Een duurzame dialoog realiseren tussen professionals, ervaringswerkers en andere burgers over sociale problemen en de wijze waarop we als samenleving daar mee omgaan.
 - Welk soort verbindingen en engagementen realiseren we?
 - Welke thema's kunnen aan bod komen?
 - Hoe stellen we maatschappelijke normen en verwachtingen ter discussie?
- Plaatsen realiseren voor het ontwikkelen van individuele en collectieve ervaringskennis (in nauwe verbinding met professionele en wetenschappelijke kennis)

Hoe kan het ontwikkelen van ervaringswerk van betekenis zijn voor een participatieve jeugdhulp?

- Iedereen = burger
 - Het dagelijkse leven als aangrijpingspunt
 - Geen vooraf bepaalde structuren
 - Burgerschap als een praktijk
 - Burgerschap als uitkomst van de wijze waarop relaties tussen mensen en publieke systemen worden vormgegeven
- Participatief werken = collectieve opdracht
 - De openheid zichzelf in vraag te stellen
 - Gelijkwaardigheid van perspectieven betekent ook het zoeken naar gelijkige mogelijkheden tot participatie
 - Participatief werken = gedeelde verantwoordelijkheid

Tot slot

© Tijs Van Steenberghe

HoGent

Jeugdhulp en ervaringswerk

- Hoe versterken we de kruisbestuiving van ervaringskennis, professionele- en wetenschappelijke kennis in de jeugdhulp?
- Wat is de eigenheid van collectieve ervaringskennis in de jeugdhulp?
- Hoe blijven we aandachtig voor perspectieven van zowel jongeren, ouders en betekenisvolle anderen?

→ Welke richting gaan we uit met ervaringskennis en ervaringswerk in de jeugdhulp?

Co-creatie in beeld

- Jessica.demaeyer@hogent.be
- Tijs.vansteenbergh@hogent.be
- Didier.reynaert@hogent.be
- Griet.roets@ugent.be

- <https://www.hogent.be/e-quality/>
- **Co-creatie in beeld: een ontmoeting tussen professionals en ervaringswerkers in drie zorgsectoren**